

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.004.01.2015
P/15/048

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/048 – „Agrochemiczna obsługa rolnictwa”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1) Tomasz Pomian – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93297 z dnia 12 lutego 2015 r. 2) Janusz Zawirski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93307 z dnia 2 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku, ul. Ogrodowa 10, 15-027 Białystok („OSCHR” lub „Okręgowa Stacja”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Puczyński – Dyrektor OSCHR (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, wykonywanie przez OSCHR określonych przez ustawę z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu¹, zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa.

Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności:

- zgodność realizacji zadań z ustawą o nawozach i nawożeniu,
- terminowe wykonywanie analiz gleb,
- współpraca z organizacjami rolniczymi, instytutami badawczymi i innymi instytucjami publicznymi,
- wydatkowanie środków na realizację zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa.

NIK zwraca natomiast uwagę, że mimo działań prowadzonych przez OSCHR, w celu przekonania rolników do korzystania ze swoich usług, ich skuteczność była znikoma, bowiem liczba gospodarstw z obszaru działania Stacji, korzystających z agrochemicznej obsługi rolnictwa od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie ok. 8%². Taki stan rzeczy mógł wynikać z tego, iż OSCHR:

- nie gromadziła w bazie programu DTK danych rolników korzystających z jej usług, w zakresie: częstotliwości przekazywania prób do badania, powierzchni ogólnej gospodarstwa, prowadzonej produkcji rolnej,
- nie zidentyfikowała gospodarstw rolnych, położonych na terenie jej działania, prowadzących intensywną produkcję roślinną, które powinny skorzystać z agrochemicznej obsługi rolnictwa, a dotychczas z niej nie skorzystały,
- nie została wyposażona w narzędzia informatyczne pozwalające na prowadzenie monitoringu rolników z nią współpracujących.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zgodność realizacji zadań z ustawą o nawozach i nawożeniu.

Opis stanu faktycznego

¹ Dz. U. Nr 147, poz. 1033 ze zm., zwaną dalej „ustawą o nawozach i nawożeniu”.

² Procent gospodarstw korzystających z usług OSCHR (9.160 gospodarstw, które zleciły badanie gleby przynajmniej raz w latach 2011-2014) w stosunku do liczby gospodarstw na terenie działania OSCHR - 114.576 gospodarstw.

1.1. W latach 2011-2014 OSCHR realizując ustawowe zadania wymienione w art. 28 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu, wykonała łącznie 25.368 zleceń (6.874 w 2011 r., 7.155 w 2012 r., 6.081 w 2013 r. i 5.258 w 2014 r.), z tego:

- 9.443 zleceń (odpowiednio: 2.415, 2.669, 2.177 i 2.182) badań gleby dla potrzeb doradztwa rolniczego. Przebadano 113.935 próbek gleby na zawartość fosforu, potasu i magnezu, oznaczono ich pH oraz opracowano zapotrzebowanie na wapno nawozowe dla większości (zależnie od zleceniodawców) badanych pól na gruntach ornych i na użytkach zielonych (od 69,3 % w 2013 r. do 91 % w 2012 r. zainteresowanych gospodarstw rolnych³) oraz 119 zleceń (31, 33, 28 i 27) badań dotyczących tylko zakwaszenia gleby,
- 1.359 zleceń (352, 326, 323 i 358) badań gleb i podłoży ogrodniczych. Dla potrzeb produkcji ogrodniczej wykonano analizy 4.045 próbek gleb, pożywek, wód oraz podłoży ogrodniczych i sadowniczych. Zakres badań obejmuje oznaczenie zawartości makroelementów (azot azotanowy, fosfor, potas, wapń i magnez), oznaczenie odczynu, zasolenie podłoża i zawartość chloru. Na podstawie uzyskanych wyników analiz opracowano łącznie 1.468 zaleceń dotyczących nawożenia badanych upraw lub przygotowania gleb i podłoży pod ich uprawę
- 389 zleceń (66, 145, 99 i 79) badań gleby na zawartość mikroelementów,
- 290 zleceń (58, 48, 129 i 55) badań gleby na zawartość azotu mineralnego,
- 65 zleceń (10, 14, 22 i 19) analiz pasz gospodarskich,
- 19 zleceń (6, 4, 4 i 5) badania materiału roślinnego na zawartość makro i mikroelementów,
- 144 zlecenia (30, 37, 32 i 45) badania jakości nawozów mineralnych, wapniowych, organicznych, obornika i gnojowicy,
- 22 zlecenia (8, 3, 5 i 6) badania ścieków i osadów ściekowych,
- 66 zleceń (17, 15, 15 i 19) badań gleby i roślin na zawartość metali ciężkich,
- 439 zleceń (113, 65, 127 i 134) pozostałych badań (zawartości siarki S-SO₄ w glebie; zawartości próchnicy i węgla organicznego w glebie; oznaczenie składu granulometrycznego w glebie laserowym miernikiem cząstek; N, P i Ca w glebie; pH, HCO₃ w wodzie do celów ogrodniczych; krzywa neutralizacji w próbkach ogrodniczych; kwasowość, zawartość sacharozy i cukrów redukujących w miodach). Łącznie przebadano 1.943 próbki.

Ponadto, na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o nawozach i nawożeniu OSCHR wydała w badanym okresie 28 opinii o planach nawożenia oraz sporządziła 36 planów nawozowych.

W latach 2011-2014 wpływy z opłat za ww. badania wyniosły łącznie 1.801,4 tys. zł (441,9 tys. zł w 2011 r., 470,5 tys. zł w 2012 r., 434,4 tys. zł w 2013 r. i 454,6 tys. zł w 2014 r.).
(dowód: akta kontroli nr 6-118)

1.2. W latach 2011-2014 OSCHR prowadziła odpłatnie, stosownie do zakresu statutowych zadań własnych, badania gleb i podłoży ogrodniczych. Do kalkulacji kosztów wykonywanych badań, ekspertyz i analiz, wykorzystywano cenniki, ustalone postanowieniami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie wysokości i sposobu uiszczania opłat za zadania wykonane przez okręgowe stacje chemiczno-rolnicze⁴. Od dnia 19 czerwca 2012 r. decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie, do badań laboratoryjnych i innych usług wykonywanych przez Okręgowe Stacje, wprowadzony został podatek VAT w wysokości 23%, który doliczany jest do cen poszczególnych usług.

Analiza 30 losowo wybranych faktur⁵ wykazała, że Okręgowa Stacja stosowała opłaty zgodnie z obowiązującymi cennikami ustalonymi przez MRiRW.

(dowód: akta kontroli nr 119-139)

³ Opracowano zapotrzebowanie na wapno nawozowe dla 2.292 gospodarstw rolnych w 2011 r., dla 2.428 gospodarstw w 2012 r., dla 1.956 gospodarstw w 2013 r. i dla 1.509 gospodarstw w 2014 r.

⁴ Dz. U. Nr 29, poz. 174 ze zm.

⁵ 10 z 2013 r. oraz 20 z 2014 r., w tym 10 z okresu przed wprowadzeniem nowych stawek i 10 po ich wprowadzeniu.

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków pobierania przez OSCHR opłat za przeprowadzone - na potrzeby organów administracji państwowej - badania i inne czynności. (dowód: akta kontroli nr 140-152)

1.3. Na terenie działania OSCHR (obejmującym 149 gmin) rozmieszczono 307 stałych punktów monitoringowych azotu mineralnego w glebie i 103 punkty monitoringowe azotu i fosforu w wodach, z tego:

- 159 punktów na gruntach ornych,
- 148 punktów na użytkach zielonych,
- 54 punkty wód na gruntach ornych,
- 49 punktów wód na użytkach zielonych.

W latach 2011-2014 Okręgowa Stacja prowadziła, w oparciu o instrukcję Dyrektora Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej („KSCHR”)⁶, badania monitoringowe:

- azotu mineralnego w glebie – corocznie w 307 stałych punktach wiosną i jesienią pobierano po 3 próbki gleby (z poziomów: 0-30, 31-60 i 61-90 cm w każdym punkcie) oraz wykonano w każdej z nich badania laboratoryjne N-NO₃ i N-NH₄. Łącznie w roku pobrano i wykonano badania laboratoryjne w 1.842 próbkach gleby,
- azotu i fosforu w wodach do głębokości 90 cm pod powierzchnią gleby na gruntach ornych i użytkach zielonych lub w najbliższym ich otoczeniu. Wiosną i jesienią każdego roku pobierano 206 próbek wód (ze studzienek, wylotów drenów do rowów lub z zamontowanych w punktach monitoringowych piezometrów) oraz wykonywano w każdej z nich badania laboratoryjne N-NO₃ i P-PO₄,
- raz na 4 lata we wszystkich punktach monitoringowych pobierane są również próbki z warstwy ornej gleby, w których badany jest fosfor przyswajalny. Ostatnie prace w tym zakresie zostały wykonane jesienią 2012 r., pobrano i przebadano 307 próbek.

Stacja Okręgowa, zgodnie z wymogami art. 28 ust. 1 pkt 6 ustawy o nawozach i nawożeniu, prowadziła bazę danych dotyczącą zasobności gleb w azot i fosfor oraz zanieczyszczenia azotanami wód o profilu glebowym do 90 cm od powierzchni gruntu.

W zakresie utrzymania punktów pomiarowych, jak podał Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „do dnia zakończenia kontroli żaden rolnik nie zrezygnował z współpracy z OSCHR w tym zakresie. W części punktów nastąpiły zmiany właścicieli tych działek. W wszystkich przypadkach następnymi użytkownikami tych gruntów, po podpisaniu oświadczeń współpracują z nami”. (dowód: akta kontroli str. 84-118, 153-160)

1.4. Zgodnie z Instrukcją badań monitoringowych dane o uprawach i nawożeniu pól oraz wyniki badań pobranych próbek gleb i wód wpisywane są do jednolitej bazy danych MonitAzot i (wraz z sprawozdaniami rocznymi z realizacji zadań) przekazywane są do bazy ogólnokrajowej w KSCHR.

Dane zgromadzone w bazie wykorzystywane są również do opracowań na potrzeby wojewódzkich raportów i ekspertyz oraz do wyznaczania obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych (OSN). I tak np. z raportu wojewódzkiego opracowanego w lutym 2015 r. (zawierającego syntezę wyników badań agrochemicznych gleb przeprowadzonych w województwie podlaskim w latach 2011-2014) wynika, iż:

- zakwaszenie gleb jest nadal bardzo duże; wapnowania wymaga średnio 59% badanych użytków rolnych, w tym 42% użytków zielonych. Prowadzenie produkcji roślinnej na glebach silnie zakwaszonych znacznie podraża jej koszty oraz obniża efekty pracy i innych nakładów, w tym zwłaszcza nawożenia mineralnego, na produkcję rolną. Ponadto wysokie zakwaszenie gleb stwarza zagrożenie uruchamiania metali ciężkich już znajdujących się w glebie oraz bieżąco migrujących na tereny rolnicze drogą powietrzną i tym samym stwarza zagrożenie dla produkcji rolniczej, w tym zwłaszcza ekologicznej,

⁶ Zarządzenie Nr 2/2007 Dyrektora KSCHR z dnia 10 października 2007 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji badań monitoringowych, zwaną dalej „Instrukcją badań monitoringowych”.

- niedobór fosforu występuje na 45% badanych użytków rolnych, w tym na 52% badanych użytków zielonych – z tendencją do niewielkiej poprawy w tym zakresie. Wymaga to jednak nadal zwiększonej uwagi na nawożenie, w tym zwłaszcza użytków zielonych,
- badania dotyczące zasobności gleb w siarkę przyswajalną dla roślin badaną jako S-SO₄ wskazują, że w wielu rejonach województwa występuje niedobór przyswajalnych dla roślin form tego pierwiastka (średnio w województwie 75% badanych próbek charakteryzuje się bardzo niską i niską zasobnością w siarkę przyswajalną dla roślin). Stan ten ma niekorzystny wpływ na stopień wykorzystania azotu przez rośliny i tym samym negatywnie wpływa na planowanie roślin, w tym zwłaszcza krzyżowych i innych upraw intensywnie nawożonych azotem (np. kukurydza) oraz zwiększa potencjalne ilości azotu (nie pobranego przez rośliny w wyniku niedoboru siarki) mogącego przemieszczać się do wód gruntowo-glebowych i stwarzać realne zagrożenie dla środowiska,
- mimo relatywnie niskich opłat (wynoszących statystycznie od 0,95 do 1,90 zł/ha/rok razem z VAT) za podstawowe badania agrochemiczne gleb, stanowczo za mało rolników korzysta z tych usług. Stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej w zakresie nawożenia, prowadzenie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego, integrowanej ochrony roślin oraz gospodarowanie w rejonach OSN jest możliwe tylko wtedy gdy gospodarstwa rolne posiadają i stosują w praktyce aktualne wyniki badań gleb.

Ponadto wyniki badań monitoringowych oraz materiały informacyjne i doradcze są w ramach współpracy z rolnikami, przekazywane do gospodarstw na terenie, których zlokalizowane są punkty monitoringowe. (dowód: akta kontroli str. 84-118, 156, 161-175)

1.5. W okresie objętym kontrolą Dyrektor KSCHR, na podstawie art. 27 pkt 2 ustawy o nawozach i nawożeniu, powierzył Okręgowej Stacji:

a) testowanie i wdrażanie do praktyki agrochemicznej metody badań Mehlich III⁷. I tak:

- pismem z 28 lutego 2012 r. polecił pobranie w sezonie wiosennym, w ramach badań monitoringowych Nmin, dodatkowych próbek gleb mineralnych z warstwy ornej i ich zabezpieczenie – do testów metodą Mehlich III. Następnie pismem z 15 listopada 2012 r. polecono w pobranych wiosną próbkach – zgodnie z załączoną procedurą – oznaczyć (i wyniki przekazać do KSCHR do końca kwietnia 2013 r.) pH oraz zawartość przyswajalnych form P, K, Mg, Zn, Cu, Mn i Fe obecnie stosowanymi metodami i dodatkowo P, K, Mg, Zn, Cu, Mn i Fe metodą Mehlich III. Łącznie pobrano i przebadano w ww. zakresie 258 próbek,
- pismem z 25 lipca 2014 r. powierzono OSCHR (w związku z pracami nad wdrożeniem do praktyki agrochemicznej metody Mehlich III) kolejny zakres działań związany z uwzględnieniem tej metody w doradztwie nawozowym; przekazano instrukcję dotyczącą pierwszego etapu prac związanego ze zgrupowaniem próbek gleby do analiz chemicznych (wytypować min. 480). Łącznie pobrano (jesienią 2014 r.) 307 próbek monitoringowych oraz 487 próbek z pól ze zbożami (głównie pszenica ozima i pszenżyto), z których wytypowano 491 próbek do badania (z terminem ich wykonania do końca kwietnia 2015 r.). Do 13 marca 2015 r. wykonano oznaczenie: 1/Corg we wszystkich próbkach, 2/pH w KCl i CaCl₂ we wszystkich próbkach, 3/P, K, Ca, Mg, Fe w 119 próbkach, 4/składu granulometrycznego w 401 próbkach,

b) badanie gleb na potrzeby wyznaczenia obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW⁸).

I tak, pismem z 26 maja 2014 r. polecił wykonanie w 2014 r. zadania związanego z badaniem gleb – oznaczaniem pH na potrzeby wyznaczenia obszarów z ograniczeniami naturalnymi w Polsce. W ramach tych prac OSCHR w obsługiwany rejonie działania obsłużyła 5.330 punktów kontrolnych wyznaczonych przez IUNG-PIB

⁷ Wyniki uzyskiwane z badania gleby metodą Mehlicha będą służyć do doradztwa nawozowego, a metoda ta docelowo ma zastąpić obecnie stosowaną metodę Egnera-Riehma. Metoda Mehlicha została wdrożona w laboratorium pod koniec 2014 r. i w związku z tym Okręgowa Stacja jest przygotowana do przeprowadzania badań tą metodą.

⁸ ONW – wyznaczenie i dofinansowanie obszarów znajdujących się w mniej korzystnych warunkach z powodu ograniczeń środowiskowych. Obszary te zostały objęte wsparciem finansowym ze względu na konieczność ochrony krajobrazu, ograniczenie zagrożeń wynikających z zaprzestania użytkowania ziemi oraz utrzymanie żywotności społeczności wiejskiej. W Polsce zostały wyróżnione trzy kategorie ONW: obszary górskie, obszary o specyficznych uciążeniach oraz obszary nizinne – strefa I i II.

w Puławach; wiosną 2015 r. działania te będą kontynuowane jako II etap prac na rzecz wyznaczania obszarów ONW (będą polegały na dogęszczaniu punktów kontrolnych do 10.944 punktów),

c) kampanię pn. „Racjonalna gospodarka nawozami”. W marcu 2014 r. przekazano OSCHR 600 plakatów i 13.000 ulotek informacyjnych, z poleceniem ich rozdysponowania. W związku z tym OSCHR:

- przekazała Podlaskiej Izbie Rolniczej („PIR”) i po 1.000 ulotek i 50 plakatów oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Łomży 100 plakatów i 1.000 ulotek z przeznaczeniem ich wywieszenia i wyłożenia w biurach powiatowych tych jednostek,
- wywiesiła na terenie stacji 10 plakatów i wyłożyła 200 ulotek,
- przekazała pracownikom terenowym 300 plakatów i 6.000 ulotek (do wywieszenia i wyłożenia w urzędach gmin i we wsiach)
- dołączyła ok. 2.000 zł ulotek do wyników badań. (dowód: akta kontroli str. 176-230)

1.6. Przy sporządzaniu okresowych sprawozdań z wykonania zadań rzeczowych za lata 2011-2014, OSCHR przestrzegała zasad określonych w zarządzeniu dyrektora KSCHR z dnia 24 września 2010 r. w ww. sprawie (zaktualizowanym 5 stycznia 2012 r.). I tak:

- sprawozdania miesięczne, półroczne i roczne sporządzano na wymaganych formularzach określonych w trzech załącznikach do ww. rozporządzenia,
- do rocznych sprawozdań dołączano płyty CD zawierające wyniki badań azotu mineralnego w glebie oraz azotanów i fosforanów w wodach we wszystkich (307) punktach monitoringowych,
- przestrzegano terminów przekazywania KSCHR poszczególnych sprawozdań, określonych w § 2 omawianego zarządzenia. (dowód: akta kontroli str. 231)

Analiza rocznego i półrocznego sprawozdania za 2014 rok oraz trzech miesięcznych sprawozdań za marzec, wrzesień i grudzień 2014 roku wykazała, że sporządzano je rzetelnie. Dane ujęte w:

- rocznym sprawozdaniu dotyczące m.in. liczby: przebadanych gospodarstw (2.182), wydanych zaleceń nawozowych (841), ustalonych dawek wapna (12.022 – dla 1.509 gospodarstw), przebadanych próbek gleby na zawartość azotu mineralnego (2.082), przebadanych próbek gleby na zawartość mikroelementów (445), wykonanych badań gleb i podłoży ogrodniczych (979), badań jakości nawozów mineralnych (22) i naturalnych (28), badań materiału roślinnego (37), przebadanych próbek gleby dla potrzeb doradztwa nawozowego (30.187) – są zgodne z danymi zawartymi w programie informatycznym „Abakus”, zawierającym zestawienia analityczno-statystyczne z ww. zakresu oraz z danymi zawartymi w rejestrach (ewidencji) przyjętych i wykonanych zleceń, dotyczących badań gleby, nawozów i materiału roślinnego;
- półrocznym sprawozdaniu odnoszące się do liczby: ustalonych dawek wapna (7.295 – dla 866 gospodarstw), przebadanych próbek gleby na zawartość azotu mineralnego (1.802), przebadanych próbek gleby na zawartość mikroelementów (131), wykonanych badań gleb i podłoży ogrodniczych (580), badań jakości nawozów mineralnych (7) i naturalnych (21), badań materiału roślinnego (0), przebadanych próbek gleby dla potrzeb doradztwa nawozowego (13.122), są zgodne z danymi zawartymi ww. programie informatycznym i rejestrach;
- trzech miesięcznych sprawozdaniach (za marzec, wrzesień i grudzień 2014 r.) dotyczące odpowiednio liczby: ustalonych dawek wapna (44, 118 i 34), przebadanych próbek gleby na zawartość azotu mineralnego (1.134, 0 i 0), przebadanych próbek gleby na zawartość mikroelementów (0, 67 i 15), wykonanych badań gleb i podłoży ogrodniczych (208, 89 i 10), badań jakości nawozów mineralnych (1, 3 i 0) i naturalnych (3, 0 i 0), badań materiału roślinnego (0, 0 i 0), przebadanych próbek gleby dla potrzeb doradztwa nawozowego (723, 4.593 i 1.293), są zgodne z danymi zawartymi ww. programie informatycznym i rejestrach. (dowód: akta kontroli str. 232)

1.7. W OSCHR funkcjonuje dokument wewnętrzny Działu Laboratoryjnego (podpisany w dniu 4 stycznia 2010 r. przez Kierownika tego Działu) informujący zleceniodawców o przedmiocie badań i maksymalnym terminie ich realizacji. Dokument ten wyłożony jest w punkcie przyjmowania próbek i jest dostępny dla klientów korzystających z usług działu laboratoryjnego. Porównanie terminów realizacji zleceń (według danych OSCHR przygotowanych na podstawie rejestrów przyjęcia próbek) z maksymalnymi terminami w dokumencie wewnętrznym nie wykazało ich przekroczenia. I tak, w przypadku:

- badania gleby – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 6 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 4 tygodnie (okres minimalny to 7 dni, zaś maksymalny 6 tygodni),
- badania gleby, podłoża ogrodniczego, wody i pożywki – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 2 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 5 dni (okres minimalny to 1 dzień, zaś maksymalny 2 tygodnie),
- badania pasz – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 3 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 2 tygodnie (okres minimalny to 1 dzień, zaś maksymalny 3 tygodnie),
- badania materiału roślinnego – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 3 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 2 tygodnie (okres minimalny to 3 dni, zaś maksymalny 3 tygodnie),
- badania nawozów mineralnych i wapna nawozowego – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 3 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio tydzień (okres minimalny to 3 dni, zaś maksymalny 3 tygodnie),
- badania nawozów organicznych i organiczno-mineralnych – przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 3 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 2 tygodnie (okres minimalny to 3 dni, zaś maksymalny 3 tygodnie),
- badania osadów ściekowych - przy maksymalnie ustalonym terminie realizacji badania do 4 tygodni, oczekiwanie na wynik trwa średnio 2,5 tygodnia (okres minimalny to tydzień, zaś maksymalny 3 tygodnie).

Analiza 113 zleceń na badania zawartości makroelementów i pH gleby zrealizowanych w maju 2014 r. (tj. w okresie najwyższego zapotrzebowania na te badania) wykazała, iż oczekiwanie na wynik trwało od 4 dni do 20 dni (średnio 12,7 dnia). Ponadto we wszystkich przypadkach termin realizacji badania określony był (po uzgodnieniu z klientem) w zleceniu. (dowód: akta kontroli str. 233-250)

1.8. W okresie objętym kontrolą zleceniodawcy OSCHR - w związku z wykonywaniem przez nią zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa - nie składali reklamacji i skarg oraz nie wnosili spraw do sądu. (dowód: akta kontroli str. 251-252)

1.9. W latach 2011-2014 OSCHR była raz kontrolowana przez KSCHR. Zakres tej kontroli (przeprowadzonej 22 maja 2014 r.) obejmował przestrzeganie przepisów Kodeksu Pracy i Regulaminu Pracy, działalność administracyjną, zarządzanie nieruchomością, wprowadzanie i realizację zarządzeń Dyrektora KSCHR i zarządzeń wewnętrznych Dyrektora OSCHR. W wyniku kontroli zalecono: a/ podjęcie działań poprawiających nadzór nad niektórymi materiałami zużywanymi w laboratorium (ujednoczenie nadzoru nad zużyciem materiałów w laboratorium, np. dokonując przeliczeń na jedną próbkę), b/ skorygowanie kryteriów obiektów badań, w szczególności w zakresie ewentualnych zanieczyszczeń, c/ stosowanie procedur badawczych, adekwatnych do obiektów badań znajdujących odzwierciedlenie w sprawozdaniach z badań, d/ udział w ważnych działaniach laboratorium, np. przegląd systemu zarządzania jakością powinien być potwierdzony przez uczestników (np. w formie listy obecności), e/ zapewnienie właściwych warunków preparatyki obiektów badań na metale ciężkie, f/ posiadanie przez laboratorium racjonalnych dowodów na brak wpływu różnych obiektów na wyniki badań w tej samej pracowni⁹, g/ szczegółowe i precyzyjne dokonywanie opisu faktur dotyczących zakupu sprzętu informatycznego oraz analiza zasadności prenumeraty czasopism, które nie mają

⁹ W wyniku połączenia obu pracowni (badań nawozów i badania pasz) w jednym pomieszczeniu wykonywane są badania dotyczące oznaczania nawozów, pasz, osadów ściekowych itp. Zalecenie dotyczy ustalenia braku wpływu na wyniki badań ww. rodzajów próbek wykonywanych w jednym pomieszczeniu.

charakteru materiałów niezbędnych do bieżącego wykonywania obowiązków służbowych pracowników. W dniu 4 lipca 2014 r. OSCHR poinformowała Dyrektora KSCHR o wykonaniu ww. zaleceń. (dowód: akta kontroli str. 251-267)

1.10. W latach 2011-2014 OSCHR była 5-krotnie kontrolowana przez instytucje zewnętrzne, w tym:

a) 4 razy przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy i realizacji zapisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach¹⁰. W dwóch przypadkach kontrolujący nie stwierdzili naruszeń wymagań higieniczno-sanitarnych, zaś w pozostałych dwóch:

- 25 stycznia 2013 r. stwierdzono: 1/ brak aktualnych badań środowiska pracy w zakresie zapylenia dla pracownika na stanowisku obsługi młynka do mielenia gleby, 2/ brak aktualnych badań środowiska pracy w zakresie hałasu dla pracownika na stanowisku obsługi młynka do mielenia gleby, 3/ brak natrysków ratunkowych (prysznic bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielnych natrysków do przemywania oczu dla pracowników pracujących z substancjami o działaniu żrącym. Decyzją nr HP-60/13 z 18 lutego 2013 r. nakazano do 28 czerwca 2013 r. przeprowadzenie ww. badań środowiskowych i urządzenie natrysków ratunkowych. W dniu 17 czerwca 2013 r. OSCHR poinformowała PPIS o wykonaniu ww. nakazów (podczas kontroli w dniu 29 stycznia 2014 r. PPIS potwierdził wykonanie zaleceń),
- 29 stycznia 2014 r. stwierdzono brak prawidłowej (przedstawiono kartę nr CAS 101316-46-5, zamiast nr CAS 8032324) karty charakterystyki substancji chemicznej niebezpiecznej – eteru etylowego (decyzją nr HP-62/14 z 27 lutego 2014 r. nakazano uzyskać do 31 marca 2014 r. prawidłową kartę charakterystyki substancji niebezpiecznej stosowanej w laboratorium). W dniu 13 marca 2014 r. OSCHR poinformowała PPIS w Białymstoku o uzyskaniu prawidłowej karty (załączając kartę do pisma),

b) raz (w listopadzie 2012 r.) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek (do których pobierania zobowiązany jest ZUS), ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu, prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe, wystawiania zaświadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

(dowód: akta kontroli str. 251-252)

1.11. OSCHR określała główne cele swojej działalności, na lata 2011-2014 oraz monitorowała ich realizację. Cele te ujmowano w corocznych planach kontroli zarządczej dwóch merytorycznych działów, tj. Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa i Działu Laboratoryjnego oraz w księdze jakości, opracowanej w ramach posiadanego certyfikatu akredytacji laboratorium badawczego z 2 czerwca 2011 roku.

W Dziale Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa realizowano cztery cele dotyczące zapewnienia:

a) właściwej obsługi agrochemicznej rolników i innych zleceniodawców, poprzez:

- systematyczne propagowanie zasadności przeprowadzania badań agrochemicznych (rozmowy z rolnikami, artykuły w prasie rolniczej, kolportowanie tematycznych ulotek)
- prowadzenie w gospodarstwach rolnych instruktażu odnoszącego się zasad i techniki poprawnego pobierania przez rolników próbek do badań oraz pobieranie tych próbek (na wniosek rolników) przez pracowników Okręgowej Stacji za dodatkową odpłatnością,

¹⁰ Dz. U. Nr 63, poz. 322 ze zm.

- zapewnienie terminowego odbioru próbek do badań bezpośrednio z gospodarstw rolnych oraz prawidłowego wykorzystania wyników badań w nawożeniu i wapnowaniu gleb;
- b) skuteczności podejmowanych działań i należytego przepływu informacji, poprzez:
 - sporządzanie comiesięcznych zestawień i analiz wykonania merytorycznych zadań,
 - sporządzanie przez pracowników terenowych tygodniowych meldunków z wykonanych prac oraz comiesięcznych sprawozdań z ich realizacji,
 - organizowanie comiesięcznych narad pracowników działu z jego kierownikiem i dyrektorem OSCHR,
 - sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zaplanowanych zadań;
- c) kontroli realizacji zadań, poprzez: bieżącą analizę jakości wykonanych prac i prawidłowości sporządzanej dokumentacji, dokonywanie comiesięcznej oceny każdego pracownika działu, przeprowadzenie w terenie kontroli wewnętrznych przez kierownika działu – sprawdzającej przebieg realizowanych zadań przez pracowników terenowych oraz kontroli wewnętrznej, dotyczącej szczególnie prawidłowości wyceny składu granulometrycznego gleb i poprawności opracowań zaleceń nawozowych;
- d) doskonalenia zawodowego pracowników, poprzez organizowanie szkoleń zawodowych zewnętrznych i wewnętrznych (na przykład: w latach 2013-2014 przeprowadzono odpowiednio 5 i 9 szkoleń zewnętrznych z zakresu chemii rolnej i nawożenia oraz kolejno 13 i 10 półgodzinnych lub godzinnych instruktaży, odnoszących się do zmian w technologii nawożenia oraz zmian w zakresie badań agrochemicznych).

W Dziale Laboratoryjnym wyznaczono osiem celów głównych, odnoszących się do:

- a) zapewnienia rzetelnych i użytecznych dla klienta wyników badań laboratoryjnych poprzez wdrożenie systemu zarządzania zgodnego z PN-EN ISO/IEC 17025:2005,
- b) zwiększenie zakresu akredytacji o nowe metody badań laboratoryjnych związanych z oznaczaniem: metali ciężkich, azotu ogólnego, mikroelementów oraz suchej masy w glebie, nawozach, osadach ściekowych i materiale roślinnym,
- c) monitoring poprawności naliczania opłat za wykonane badania, poprzez wyrwykowe kontrole przeprowadzane przez kierownika DL w punkcie przyjmowania próbek,
- d) monitorowanie skuteczności działalności szkoleniowej, poprzez ocenę wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności pracownika na jego stanowisku pracy, dokonywaną przez kierownika DL i osoby nadzorujące badania,
- e) zapewnienia jak najkrótszych terminów wykonywania badań, spełniających oczekiwania klientów, poprzez właściwą organizację pracy oraz przeprowadzanie bardzo pilnych badań w soboty,
- f) monitorowanie stopnia satysfakcji klientów, poprzez przeprowadzanie corocznych ankiet u wytypowanych rolników, którzy korzystają z usług OSCHR (na przykład w latach 2013-2014 otrzymano odpowiednio 31 i 36 wypełnionych ankiet od rolników),
- g) zapewnienie skutecznej komunikacji w Dziale, poprzez przeprowadzanie okresowych (średnio dwa razy w miesiącu) narad z pracownikami, na których kierownik DL omawiał prawidłowość zrealizowanych zadań przez poszczególnych pracowników oraz ustalał plan pracy na następny okres oraz dokonywanie – z udziałem dyrektora – rocznych przeglądów prawidłowości zrealizowanych zadań,
- h) stałego podnoszenia kwalifikacji pracowników Działu (na przykład: w latach 2013-2014 zorganizowano odpowiednio 11 i 7 szkoleń zewnętrznych dla kolejno 15 i 10 pracowników oraz 25 i 33 półgodzinne lub godzinne instruktaże, dotyczące wprowadzanych zmian w dokumentowaniu i przeprowadzaniu badań).

(dowód: akta kontroli str. 268-269)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonywanie przez OSCHR określonych przez ustawę o nawozach i nawożeniu zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa.

2. Współpraca Okręgowej Stacji z rolnikami, inspekcjami państwowymi, instytutami badawczymi i innymi instytucjami publicznymi.

2.1. Współpraca OSCHR z rolnikami i instytucjami rolniczymi.

Opis stanu faktycznego

2.1.1. OSCHR określiła¹¹ trzy główne cele prowadzonej, w latach 2011-2014, działalności szkoleniowej i informacyjnej, odnoszące się do: 1) stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowej pracowników, 2) wzrostu świadomości rolników w zakresie stosowania nowoczesnych metod nawożenia i wapnowania gleb oraz 3) zapewnienie właściwego przepływu informacji między poszczególnymi komórkami organizacyjnymi Okręgowej Stacji, a także między Stacją i rolnikami (bez określenia zakładanych efektów tej działalności). Powyższe cele, określone na lata 2011-2014, osiągnięto poprzez:

- przeprowadzenie odpowiednio:
 - a) 21, 61, 60 i 69 szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych oraz instruktaży dla wszystkich pracowników Okręgowej Stacji (kolejno: 29, 30, 30 i 28),
 - b) 37, 47, 60 i 31 szkoleń z zakresu prawidłowego nawożenia upraw rolniczych, ogrodniczych i sadowniczych dla kolejno: 1.219, 1.088, 314 i 1.888 rolników oraz przedstawicieli Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Podlaskiej Izby Rolniczej i firm nawozowych działających na terenie obsługiwanym przez OSCHR,
 - c) w 827, 826, 794 i 597 wsiach instruktażu prawidłowego pobierania i dokumentowania próbek do badań agrochemicznych dla kolejno: 3.806, 3.769, 3.153 i 2.661 rolników,
- kolportaż wśród rolników kolejno: 16.465, 13.017, 12.610 i 8.573 egz. instrukcji, plakatów, folderów i ulotek o ww. tematyce,
- udostępnienie na stronie internetowej OSCHR informacji dotyczących oferowanych usług agrochemicznych, wzorów stosowanych druków oraz wyników wykonanych badań (ww. okresie odnotowano odpowiednio: 16.161, 21.173, 23.645 i 30.753 wejść na tę stronę),
- zamieszczanie w czasopismach pt. „Agroizba”, „Wiadomości Rolnicze”, „Podlaskie Agro” i w „Gazecie Współczesnej” łącznie 32 (średnio 8 rocznie) artykułów na temat realizowanych przez Stację badań agrochemicznych i wykorzystania wyników tych badań w praktyce rolniczej. (dowód: akta kontroli nr 270-271)

Pracownicy terenowi OSCHR, jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „organizując badania w terenie co około 4 lata odwiedzają wszystkich rolników w danej wsi i gospodarstwie wyjaśniając im cel badań i ich koszty. Jeśli rolnicy są zainteresowani badaniami, to zabezpieczają ich w niezbędny sprzęt do pobierania próbek, w druki i woreczki do gromadzenia próbek, udzielają instruktażu z zakresu celu, potrzeb i techniki pobierania i dokumentowania poboru próbek do badań oraz pobierają obowiązujące opłaty. Próbkę odbierane są również ze wsi – w umówionym terminie. Ten sposób organizacji badań, w połączeniu z propozycją odpłatnego pobrania próbek przez specjalistę OSCHR, zabezpiecza badania wszystkim zainteresowanym tymi badaniami. Ponadto, zgodnie z odpowiednią informacją na stronie internetowej, zabezpieczamy badania dla innych zainteresowanych (w przerwie pomiędzy badaniami zorganizowanymi – co ok. 4 lata). Wtedy potrzeby rolników są zaspakajane „przy okazji” pobytu pracownika OSCHR w tym terenie. Procent gospodarstw objętych badaniami zależy więc od chęci i wniesienia opłaty przez samych zainteresowanych. Działania te rozpatrujemy na tle odpowiedniej informacji o potrzebie badań, korzyściach z nich płynących itp.: artykuły w prasie, ulotki i inne formy reklamy i informacji prowadzone w naszej stacji od wielu lat”.

(dowód: akta kontroli nr 272-274)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż prowadzone przez OSCHR działania, w celu przekonania rolników do korzystania ze swoich usług (zlecenia badania gleby i oceny ich potrzeb nawozowych), były nieskuteczne, bowiem liczba gospodarstw korzystających z agrochemicznej obsługi rolnictwa od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie ok. 8%.

W latach 2011-2014 ilość badanych gospodarstw, jak podał Dyrektor OSCHR i Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „wynikała, z 1/ zainteresowania rolników

¹¹ W corocznych planach kontroli zarządczej.

badaniami z propozycją, których nasi pracownicy docierają bezpośrednio do ich gospodarstw. Zainteresowanie rolników badaniami kreowane jest również w znacznym stopniu przez opłacalność produkcji rolnej odczuwalną przez rolników i ogólnie poprzez sytuację społeczno-gospodarczą i nastroje społeczne na wsi, 2/ stopnia uczestnictwa pracowników terenowych OSCHR w osobistym pobieraniu próbek do badań azotu mineralnego w glebie dla wielu rolników, w imieniu których pobieranie próbek i badania opłacała firma Timac Agro Polska w latach 2013 i 2014. W okresie tym nasi pracownicy pobrali ręcznie: 2013r.: 1546 próbek z 773 pól do badań azotu mineralnego w glebie oraz 112 próbek gleb sadowniczych; 2014: 288 próbek z 144 pól do badań azotu mineralnego w glebie oraz 24 próbki sadownicze”. (dowód: akta kontroli nr 272-274)

2.1.2. W OSCHR dane dotyczące wszystkich gospodarstw zlecających badania są gromadzone w bazie programu DTK. Każde zdarzenie (zlecenie) jest zapisywane oddzielnie. W programie ujmowane są dane dotyczące powierzchni badanej gospodarstw według następujących przedziałów: <5 ha, 5,1 ha – 10 ha, 10,1 ha – 20 ha, > 20 ha.

W okresie objętym kontrolą z gospodarstw rolnych korzystających z badania zasobności gleb w składniki pokarmowe w celu określenia ocen potrzeb nawozowych:

- w 2011 r. skorzystało 2.473 gospodarstwa, którym objęto badaniem powierzchnię 73.101,8 ha. Z badań gleby na zawartość makroelementów i pH, mikroelementów, siarki (S-SO₄) i próchnicy skorzystało 2.415 gospodarstw, zaś z badania azotu mineralnego w glebie 58 gospodarstw,
- w 2012 r. skorzystało 2.717 gospodarstw, którym objęto badaniem powierzchnię 81.975,4 ha. Z badań gleby na zawartość makroelementów i pH, mikroelementów, siarki (S-SO₄) i próchnicy skorzystało 2.669 gospodarstw, zaś z badania azotu mineralnego w glebie 48 gospodarstw,
- w 2013 r. skorzystało 2.306 gospodarstw, którym objęto badaniem powierzchnię 68.533,5 ha. Z badań gleby na zawartość makroelementów i pH, mikroelementów, siarki (S-SO₄) i próchnicy skorzystało 2.177 gospodarstw, zaś z badania azotu mineralnego w glebie 129 gospodarstw,
- w 2014 r. skorzystało 2.237 gospodarstw, którym objęto badaniem powierzchnię 87.919,4 ha. Z badań gleby na zawartość makroelementów i pH, mikroelementów, siarki (S-SO₄) i próchnicy skorzystało 2.182 gospodarstw, zaś z badania azotu mineralnego w glebie 55 gospodarstw.

OSCHR, jak podał Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „nie dysponuje danymi dotyczącymi powierzchni objętej badaniami: mikroelementów, siarki, próchnicy i azotu mineralnego w glebie, ponieważ nie są one zawarte w obowiązującej sprawozdawczości i nie są ewidencjonowane”. (dowód: akta kontroli nr 156, 275-276)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż OSCHR nie gromadzi w bazie programu DTK danych dotyczących gospodarstw rolników korzystających z jej usług w zakresie: częstotliwości przekazywania prób do badania, powierzchni ogólnej gospodarstwa, prowadzonej produkcji rolnej. W wyjaśnieniu Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa podał, że „wszyscy rolnicy badający gleby na pH i makroelementy oraz wyniki badań próbek z ich gospodarstw znajdują się w bazie programu DTK. Każde zdarzenie (zlecenie) jest zapisywane oddzielnie. Natomiast „kartotek” gospodarstw badających glebę wskazujących na częstotliwość badań OSCHR nie prowadzi. Program służy do obsługi: zaewidencjonowania i oceny wyników badań poszczególnych zleceń. Powierzchnia ogólna gospodarstwa nie ma wpływu na ocenę wyników zleconych badań, ponieważ tak wyniki badań jak i opracowane potrzeby wapnowania (jeśli je rolnik zleci) dotyczą przebadanej powierzchni rozumianej jako wpisana przez rolnika do zamówienia badań. Jeśli rolnik / sadownik zleca badania sadownicze to fakt ten oraz (jeśli zleci) odpowiednie opracowanie sadownicze jest zaewidencjonowane”. (dowód: akta kontroli nr 272-274)

2.1.3. W okresie objętym kontrolą OSCHR nie szacowała ile gospodarstw rolnych (aby stosować racjonalne nawożenie) powinno korzystać corocznie z badania zasobności gleb w składniki pokarmowe w celu określenia potrzeb nawozowych. Jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „naszej stacji nie są znane metody oszacowania ilości gospodarstw rolnych, które powinny korzystać corocznie z badania odczynu

i zasobności gleb w składniki pokarmowe. Badań rynku rolniczego w tym zakresie nasza stacja nie dokonywała. Dlatego nie jesteśmy w stanie dokonać takich szacunków. Wszystkie potrzeby zleciodawców w tym zakresie, są realizowane na bieżąco. W okresach bardzo dużego zapotrzebowania na badania gleb organizujemy wykonywanie tych prac w soboty".

(dowód: akta kontroli nr 157-160)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż OSCHR:

- nie została wyposażona w narzędzia informatyczne pozwalające na prowadzenie monitoringu rolników z nią współpracujących. Jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „od szeregu lat badania są organizowane metodą „Od rolnika do rolnika” w danej wsi w ustalonej częstotliwości, staramy się by było to co 4 lata. Przyjmując dobrą znajomość terenu przez wieloletnich pracowników terenowych pracujących w tych samych rejonach przyjmujemy, że monitoring rolników współpracujących ze stacją nie jest niezbędny. Niezależnie od tego pracownicy terenowi posiadają w wersji papierowej rejestry zorganizowanych badań w poszczególnych dniach pracy i kolejno tygodniach i miesiącach oraz latach”.

W latach 2011-2014 siedmiu pracowników terenowych przeprowadziło dla 13.389 rolników (tj.11,7% wszystkich gospodarstw z terenu OSCHR) instruktaże z zakresu potrzeby badań oraz prawidłowego pobierania i dokumentowania próbek. OSCHR nie dysponuje danymi ilu z tych rolników zleciło badania, a ilu odmówiło,

- nie zidentyfikowała gospodarstw rolnych, które powinny skorzystać z agrochemicznej obsługi rolnictwa, a które dotychczas z niej nie skorzystały oraz nie opracowała strategii nawiązania współpracy z tym rolnikami. Jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „badania odczynu i zasobności gleb są w Polsce dobrowolne. Pracownicy terenowi OSCHR pracując w swoich rejonach od szeregu lat, znają praktycznie wszystkich, w tym zwłaszcza prowadzących intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą, rolników. Każdego roku na przedwiośniu kontaktują się z nimi i ustalają potrzeby badań w tych gospodarstwach, dostosowując swoje działania do potrzeb tych rolników. Jednak badania mogą zorganizować tylko dla zainteresowanych nimi”.

(dowód: akta kontroli nr 272-274)

2.1.4. Wg szacunkowych danych OSCHR, latach 2011-2014, z jej usług skorzystało ok. 9.160 gospodarstw, co stanowiło 8,0 % łącznej liczby gospodarstw na terenie działania Okręgowej Stacji (114.576 gospodarstw), z tego:

- 2.133 gospodarstw do 5 ha, co stanowiło 4,2 % łącznej liczby gospodarstw do 5 ha na terenie działania Okręgowej Stacji (50.744 gospodarstwa),
- 1.859 gospodarstw od 5,1 ha do 10 ha, co stanowiło 8,3 % łącznej liczby gospodarstw w tym obszarze na terenie działania Okręgowej Stacji (22.413 gospodarstwa),
- 2.388 gospodarstwa od 10,1 ha do 20 ha, co stanowiło 9,2 % łącznej liczby gospodarstw w tym obszarze na terenie działania Okręgowej Stacji (25.996 gospodarstw),
- 2.780 gospodarstwa powyżej 20,1 ha, co stanowiło 18,0 % łącznej liczby gospodarstw w tym obszarze na terenie działania Okręgowej Stacji (15.423 gospodarstwa).

Powierzchnia użytków rolnych objęta badaniami (przez ww. gospodarstwa) wyniosła 302.184,3 ha, co stanowiło 20,35 % łącznej powierzchni użytków rolnych na terenie działania Okręgowej Stacji (1.485.230 ha), z tego:

- 73.130,2 ha w gospodarstwach do 5 ha, co stanowiło 27,1 % łącznej powierzchni użytków rolnych na terenie działania Okręgowej Stacji w tej grupie gospodarstw (269.468 ha),
- 61.554,3 ha w gospodarstwach od 5,1 ha do 10 ha, co stanowiło 27,7 % łącznej powierzchni użytków rolnych na terenie działania Okręgowej Stacji w tej grupie gospodarstw (221.816 ha),
- 75.821,4 ha w gospodarstwach od 10,1 ha do 20 ha, co stanowiło 17,4 % łącznej powierzchni użytków rolnych na terenie działania Okręgowej Stacji w tej grupie gospodarstw (435.036 ha),

- 91.678,5 ha w gospodarstwach powyżej 20,1 ha, co stanowiło 16,4 % łącznej powierzchni użytków rolnych na terenie działania Okręgowej Stacji w tej grupie gospodarstw (558.910 ha).

W przypadku liczby gospodarstw (oraz oszacowanej powierzchni użytków rolnych) które powinny skorzystać z usług OSCHR, Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa podał, że „naszej stacji nie są znane parametry pozwalające na oszacowanie takiej liczby gospodarstw. Nadmieniam, że badania są dobrowolne i nie wystąpiły przypadki odmowy badań zleconym. Nasz system organizacji badań polega na odwiedzeniu rolników w ich domach i proponowaniu badań. Ponadto każdy zainteresowany badaniami ma możliwość dostarczenia próbek do badań w siedzibie Stacji, o czym informujemy wszelkimi dostępnymi metodami: internet, ulotki, oferty itp.”.

Ponadto, Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa dodał, iż „w grupie gospodarstw do 5 ha na 50.744 gospodarstwa będące w rejonie działania Stacji, 24.746 z nich posiada powierzchnię do 1 ha. Są to gospodarstwa produkujące tylko na własne potrzeby lub większość ich właścicieli jest osobami nie zamieszkującymi na tym terenie”.

(dowód: akta kontroli nr 277-278)

2.1.5. Terytorialny zakres działania OSCHR obejmuje 118 gmin z obszaru województwa podlaskiego, 26 gminy z obszaru województwa warmińsko-mazurskiego i 5 gmin z obszaru województwa mazowieckiego. OSCHR od wielu lat obsługuje ten sam teren działania. Poprawna obsługa potrzeb rolników w zakresie badań agrochemicznych oraz trafne i na poziomie dostosowanym do potrzeb danego terenu doradztwo nawozowe, jak podał Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „wymaga uwzględnienia czynników środowiskowych (gleba, klimat, poziom produkcji itp.). Dobra znajomość tych czynników przez naszych specjalistów, pracujących wiele lat w danym terenie oraz często osobiste doświadczenia we wzajemnych kontaktach i dotychczasowej współpracy, sprzyja większemu zainteresowaniu badaniami. Dlatego niezgodność granic administracyjnych z zasięgiem działania naszej stacji nie tylko nie przeszkadza, lecz wręcz zwiększa rozmiar i zakres badań, ułatwia kontakty i trafną obsługę potrzeb rolników w zakresie badań agrochemicznych. OSCHR nigdy nie wnioskowała i nie zamierza wnioskować dostosowania terytorialnego zasięgu swojego działania do granic województwa”.

(dowód: akta kontroli str. 153, 157-160)

2.1.6. OSCHR, jak podał Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa „nie otrzymywała od KSCHR uwag, sugestii i opinii dotyczących naszej działalności zgłaszanych przez zakładkę OPINIE na stronie internetowej KSCHR. Ponadto na stronie internetowej KSCHR, od kilku lat znajduje się zakładka ‘Warto wiedzieć’, która kieruje do dwóch zakładek na stronie internetowej naszej stacji”.

(dowód: akta kontroli str. 157-160)

2.1.7. W związku z prowadzoną kontrolą wysłano do 40 rolników korzystających z usług OSCHR anonimową ankietę na temat ich oceny agrochemicznej obsługi rolnictwa. Ankietę wypełniło 12 rolników, przy czym na pytanie:

- jak często i kiedy korzystali z badania i doradztwa nawozowego oraz innych usług świadczonych przez OSCHR - ośmiu rolników zaznaczyło „kilka razy w ostatnich czterech latach”, a czterech - „jeden raz w 2014 r.”,
- z jakiego źródła dowiedział się Pan/Pani o doradztwie nawozowym - siedmiu rolników zaznaczyło „od przedstawicieli Okręgowej Stacji, który sam zgłosił się do mnie”, trzech „podczas specjalistycznych szkoleń rolniczych”, a dwóch „podczas zawodowej edukacji rolniczej”,
- w jaki sposób przekazuje glebowe próbki do badań Okręgowej Stacji - sześciu rolników zaznaczyło „pobieram je i wożę na miejsce we własnym zakresie”, trzech iż „pobiera je przedstawiciel OSCHR”, zaś trzech „pobieram je we własnym zakresie i przekazuję przedstawicielowi OSCHR w miejscu zamieszkania”,
- czy w zakresie doradztwa nawozowego korzystano z usług świadczonych przez inne firmy niż OSCHR – wszyscy rolnicy zaznaczyli odpowiedź „Nie”.

(dowód: akta kontroli str. 279-308)

2.1.8. Współpraca OSCHR z Podlaską Izbą Rolniczą („PIR”) w zakresie agrochemicznej obsługi rolnictwa została uregulowana w porozumieniu z 1 października 2007 r.

Ze sprawozdań z realizacji zadań rzeczowych w latach 2011-2014, wynika iż OSCHR prowadzi bieżącą współpracę z PIR polegającą na:

- popularyzacji prac, badań stacji i wyników tych badań oraz zasad nawożenia upraw rolniczych i ogrodniczych poprzez publikację artykułów pracowników stacji w „AGROIZBIE” oraz na stronie internetowej PIR. Ponadto wyniki badań z gospodarstw wchodzących do programów rolno-środowiskowych były wykorzystywane przez PIR do opracowywania programów w rolnictwie zrównoważonym,
 - przekazywaniu raportów wojewódzkich, powiatowych i gminnych zawierających realizację zadań OSCHR oraz wyniki badań agrochemicznych,
 - współpracy specjalistów terenowych w zakresie organizacji badań gleb dla gospodarstw zgłaszających potrzebę badań do biur powiatowych PIR oraz zabezpieczenie tych biur w sprzęt do pobierania próbek od rolników (druki, woreczki, laski itp.),
 - popularyzacja badań poprzez zabezpieczenie biur powiatowych w cenniki, ulotki o badaniach oraz o nawożeniu i wapnowaniu upraw.
- (dowód: akta kontroli str. 13-22, 33-38, 47-58, 73-83, 309-320)

2.2. Współpraca OSCHR z inspekcjami państwowymi, instytucjami badawczymi i innymi instytucjami publicznymi.

2.2.1. Ze sprawozdań z realizacji zadań rzeczowych, wynika iż OSCHR prowadzi bieżącą współpracę z ww. jednostkami, która polegała na:

- upowszechnianiu wyników badań Okręgowej Stacji w formie corocznie przekazywanych raportów wojewódzkich zawierających dane o realizacji zadań OSCHR oraz wyniki badań agrochemicznych (Wojewoda Podlaski, Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RDOŚ, WFOŚiGW, Instytut Ochrony Roślin PIB w Poznaniu – Terenowa Stacja Doświadczalna w Białymstoku, Politechnika Białostocka, Uniwersytet w Białymstoku, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach, 6 szkół rolniczych nadzorowanych przez MRiRW). Raporty wojewódzkie, jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa *„opracowywane są dla województwa podlaskiego, obsługiwane w całości przez OSCHR w Białymstoku. Wyniki badań z obsługiwane rejonu znajdującego się poza województwem podlaskim są – na wnioski innych OSCHR (np. do OSCHR w Olsztynie) – przekazywane do tych OSCHR”*,
 - przekazywaniu raportów powiatowych i gminnych z wynikami badań gleb (starostwom powiatowym i gminom w rejonie działania Okręgowej Stacji). Raporty powiatowe i gminne, jak podał Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa *„opracowywane są dla powiatów i gmin z całego rejonu działania OSCHR”*,
 - udziale Dyrektora Okręgowej Stacji w Zespole Doradczym do Spraw Rozwiązywania Problemów Wsi przy Wicewojewodzie Podlaskim,
 - zorganizowaniu zajęć terenowych (z omówieniem zakresu prac OSCHR, badań agrochemicznych i ich wyników), praktyk zawodowych (np. w 2013 r. dla 6 studentów w laboratorium) oraz udostępnieniu wyników badań i map glebowo-rolniczych (piszącym prace) studentom uczelni wyższych i szkół rolniczych.
- (dowód: akta kontroli str. 13-22, 33-38, 47-58, 73-83, 311-320)

2.2.2. Metody i zakresy współpracy z otoczeniem zewnętrznym OSCHR, jak wyjaśnił Kierownik Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa *„opisane są w sposób uogólniony w sprawozdaniach rocznych do KSCHR. Nie występują żadne podstawy formalne tej współpracy i wg naszej wiedzy, firmy te nie mają wyznaczonych zadań dotyczących współpracy z OSCHR. W praktyce, w miarę w możliwym z naszej strony zakresie, staramy się współpracować z całym otoczeniem rolnictwa przekazując materiały doradcze i informacyjne oraz uczestnicząc w szkoleniach i konferencjach, w których uczestniczą rolnicy, o pracach OSCHR, wynikach badań i wnioskach z nich wynikających. Jednostki te drukują nasze artykuły w Wiadomościach Rolniczych i w Agroizbie, docierających do rolników. Ponadto na stronach internetowych tych firm umieszczane są nasze materiały doradcze i informacyjne. Natomiast o sposobach wykorzystania tych materiałów decydują*

ich odbiorcy, np. w PODR w Szepietowie nasze raporty są udostępniane rolnikom i innym zainteresowanym w bibliotece zakładowej. Natomiast udział w organizowaniu badań odnotowujemy w współpracy z PODR Szepietowo i PZDR w powiatach oraz z biurami powiatowymi PIR oraz wśród prywatnych firm doradczych, z którymi zawarliśmy porozumienia w tym zakresie. Zaopatrzenie w sprzęt i odbiór próbek dokonywany jest przez specjalistów terenowych w poszczególnych rejonach. W siedzibie OSCHR nie prowadzi się oddzielnej ewidencji tych próbek. Nadmieniam, że zwiększone zapotrzebowanie na ten rodzaj współpracy odnotowujemy w odniesieniu do gospodarstw wchodzących głównie rolnictwa równoważonego, dla których pracownicy tych jednostek opracowują programy rolno-środowiskowe, w których częścią składową jest plan nawożenia opracowany na podstawie wyników badań gleb”. (dowód: akta kontroli str. 272-274)

2.2.3. W okresie objętym kontrolą OSCHR nie posiadała uregulowanych zasad i form współpracy z Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Szepietowie i Powiatowymi Zespołami Doradztwa Rolniczego w rejonie działania OSCHR. Zdaniem Dyrektora OSCHR „nie zachodziła formalna potrzeba podpisywania porozumień z wszystkimi jednostkami, z którymi współpracujemy. Formy i zasady współpracy były wypracowywane przez szereg lat. Istotnym jest by współpraca była kontynuowana i osiągała zamierzone efekty”.

Ze sprawozdań z realizacji zadań rzeczowych, wynika iż OSCHR prowadzi bieżącą współpracę z tymi jednostkami, która polegała na:

- upowszechnianiu wyników badań Okręgowej Stacji w formie corocznie przekazywanych raportów wojewódzkich, powiatowych i gminnych zawierających realizację zadań OSCHR oraz wyniki badań agrochemicznych popularyzacji wyników badań i prac Okręgowej Stacji,
- przekazywaniu do tych jednostek (i poprzez nie do rolników i innych potencjalnych zleceniodawców) materiałów informacyjnych z zakresu badań agrochemicznych, ich wyników oraz zasad i techniki wykorzystywania badań w nawożeniu upraw rolniczych, sadowniczych i ogrodniczych,
- skróceniu drogi rolnikom - do zlecenia badań agrochemicznych Okręgowej Stacji - poprzez zabezpieczenie jednostek doradztwa rolniczego w: druki, woreczki i sprzęt do pobierania próbek gleby oraz ich odbiór z tych jednostek,
- udziale pracowników Okręgowej Stacji w konferencjach, szkoleniach i seminariach z zakresu wyników badań gleb oraz nawożenia organizowanych przez PODR,
- umieszczaniu ofert badań i materiałów doradczych na stronach internetowych tych jednostek. (dowód: akta kontroli str. 13-22, 33-38, 47-58, 73-83, 311-320)

OSCHR w zakresie współpracy w prywatnymi firmami doradztwa rolniczego podpisała w 2013 r. porozumienia z 10 firmami¹² w zakresie obsługi zapotrzebowania na badania agrochemiczne, głównie gleb dla potrzeb opracowywanych przez te firmy programów rolno-środowiskowych i planów nawożenia dla gospodarstw (z którymi te firmy współpracują).

W ramach tej współpracy OSCHR:

- przekazywała tym firmom aktualne cenniki usług, oferty badań, sprzęt i druki zamówień (niezbędne przy zleceniu badań gleb),
- organizowała wspólne badania gleb w gospodarstwach współpracujących z tymi firmami,
- odbierała z tych firm próbki do badań laboratoryjnych. (dowód: akta kontroli str. 13-22, 33-38, 47-58, 73-83, 321-340)

2.2.4. W okresie objętym kontrolą OSCHR nie posiadała uregulowanych zasad i form współpracy z agencjami rolnymi (ARiMR Podlaski Oddział Regionalny w Łomży, Agencja Nieruchomości Rolnych w Olsztynie Filia w Suwałkach).

Według rocznych sprawozdań z realizacji zadań rzeczowych OSCHR współpraca z ww. agencjami polegała na:

¹² Trzema firmami z Suwałk, dwoma z Łomży i po jednej z Goldapi, Jeleniewa, Łap, Sokółki i Szczuczyna.

- popularyzacji wyników badań i prac Okręgowej Stacji w formie corocznie przekazywanego raportu wojewódzkiego,
- przekazywaniu do agencji i biur powiatowych ofert, ulotek i innych materiałów informacyjnych z zakresu badań gleb,
- organizacji badań w jednostkach i gospodarstwach dzierżawiących grunty z ANR.
(dowód: akta kontroli str. 13-22, 33-38, 47-58, 73-83, 311-320)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie OSCHR w zakresie jej współpracy z organizacjami rolniczymi, instytutami badawczymi i innymi instytucjami publicznymi. NIK zauważa jednak, że mimo działań prowadzonych przez OSCHR, w celu zachęcenia rolników do korzystania ze swoich usług, ich skuteczność była znikoma, bowiem liczba gospodarstw korzystających z agrochemicznej obsługi rolnictwa od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

3. Wydatkowanie środków na realizację zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa.

3.1. W latach 2011-2014 przy udzielaniu zamówień OSCHR nie stosowała przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹³, ponieważ dokonywane zakupy materiałów i wyposażenia, usług oraz środków trwałych, nie przekraczały wyrażonej w złotych równowartości 14 tys. euro, zaś od 16 kwietnia 2014 r. – 30 tys. euro. Stosowano natomiast uregulowania wewnętrzne¹⁴ dotyczące udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekraczała 14 tys. euro i 30 tys. euro. Potwierdziła to analiza zrealizowanych w 2014 r. 16 zamówień odczynników i sączków (materiałów pomocniczych), które omówiono w pkt 3.9 niniejszego wystąpienia. (dowód: akta kontroli nr 341-350)

3.2. Laboratorium badawcze OSCHR uzyskało 6 września 2007 r. akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA). Każdego roku potwierdzane są kompetencje laboratorium (w zakresie posiadanej akredytacji) podczas przeprowadzanych przez PCA auditów zewnętrznych.

Dział Laboratoryjny systematycznie akredytuje nowe metody badań. W okresie od 6 września 2007 r. (pierwszy zakres akredytacji) do 12 maja 2014 r. (aktualny – ósmy - zakres akredytacji) akredytowano nowe metody badań:

- nawozów naturalnych, organicznych i organiczno-mineralnych, kompostów (badanie zawartości metali, rtęci ogólnej, suchej masy i wody, azotu amonowego, azotu ogólnego, fosforu, wapnia, magnezu),
- osadów ściekowych (badanie zawartości metali, rtęci ogólnej, pH, suchej masy, substancji organicznej, azotu amonowego, azotu ogólnego, fosforu, wapnia, magnezu),
- materiałów roślinnych (badanie suchej masy i zawartości rtęci ogólnej),
- pasz (badanie zawartości azotu ogólnego).

Obecnie przygotowuje do akredytacji metody badań nawozów mineralnych i środków wapniujących. (dowód: akta kontroli str. 351-355)

W okresie objętym kontrolą OSCHR nie rozbudowywała stanowisk laboratoryjnych oraz nie dokonywała zakupów aparatury pomiarowo-badawczej. Ostatnie zakupy aparatury były dokonane przed uzyskaniem akredytacji (w latach 2004-2007) i dotyczyły:

- demineralizatora wody – zapewnienie odpowiedniej jakości wody do badań (2007 r.),

¹³ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

¹⁴ Zarządzenie Nr 3/2007 Dyrektora OSCHR z 1 października 2007 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14.000 euro w OSCHR i Zarządzenie Nr 3/2014 Dyrektora OSCHR z 16 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro w OSCHR.

- automatycznego zestawu do destylacji z parą wodną – zastąpienie klasycznego zestawu destylacyjnego aparatem nowej generacji i wprowadzenie nowych metod badań (2006 r.),
- laserowego miernika cząstek – wprowadzenie nowej metody badawczej oznaczania składu granulometrycznego gleby (2005 r.),
- spektrofotometru – urządzenia nowej generacji pozwalającego na wykonanie większej ilości badań oraz zwiększenie precyzji badań (2005 r.),
- jonometru – sprzęt nowej generacji – zabezpieczenie badań gleb i próbek ogrodniczych (2005 r.),
- wagi analitycznej – umożliwiającej precyzyjne ważenie – wcześniej nie dysponowano taką wagą (2005 r.),
- analizatora rtęci i analizatora azotu – wprowadzenie nowej metody badań (2004 r.),
- 2 szt. suszarek – zastąpienie wyeksploatowanych suszarkami nowej generacji (oznaczenie suchej masy gleby - badania na potrzeby monitoringu) – 2004 r.
(dowód: akta kontroli str. 351-356)

W okresie objętym kontrolą laboratorium OSCHR wykonało łącznie 113.945 badań próbek gleby (pH gleby i zawartości makroelementów), z tego 26.585 próbek w 2011 r., 30.639 próbek w 2012 r., 26.524 próbek w 2013 r. i 30.197 próbek w 2014 r. Badania te wykonywane były najczęściej wczesną wiosną lub po żniwach, gdyż w latach 2011 -2014:

- w miesiącu kwietniu wykonano od 922 w 2011 r. do 4.334 w 2014 r. próbek gleby (co stanowiło 3,5 % i 14,4 % łącznych badań próbek gleby w tych latach),
- w miesiącu maju wykonano od 4.439 w 2014 r. do 6.052 w 2011 r. próbek gleby (co stanowiło 14,7 % i 22,8 % łącznych badań próbek gleby w tych latach),
- w miesiącu wrześniu wykonano od 2.048 w 2012 r. do 4.593 w 2014 r. próbek gleby (co stanowiło 6,7 % i 15,2 % łącznych badań próbek gleby w tych latach),
- w miesiącu październiku wykonano od 3.442 w 2013 r. do 4.476 w 2012 r. próbek gleby (co stanowiło 13,0 % i 14,6 % łącznych badań próbek gleby w tych latach).

Tak więc przez 4 miesiące w roku wykonywano ponad 50 % badań (średnia z czterech lat 53,8%) próbek gleby. Największe zapotrzebowanie (przez okres 20 dni roboczych w roku) na ww. badania wystąpiło w okresie:

- od 18 kwietnia do 15 maja 2011 r. – wykonano łącznie 6.240 próbek gleby, z tego 736 próbek w dni wolne od pracy (co stanowiło 23,5 % łącznych badań próbek gleby w tym roku),
- od 16 kwietnia do 13 maja 2012 r. - wykonano łącznie 6.148 próbek gleby, z tego 788 próbek w dni wolne od pracy (co stanowiło 20,1 % łącznych badań próbek gleby w tym roku),
- od 22 kwietnia do 19 maja 2013 r. - wykonano łącznie 4.848 próbek gleby, z tego 552 próbek w dni wolne od pracy (co stanowiło 18,3 % łącznych badań próbek gleby w tym roku),
- od 15 września do 10 października 2014 r. - wykonano łącznie 5.860 próbek gleby, z tego 184 próbek w dni wolne od pracy (co stanowiło 19,4 % łącznych badań próbek gleby w tym roku).

Potencjał badawczy laboratorium w zakresie podstawowej działalności badawczej, tj. badania zasobności gleb (pH gleby i zawartości makroelementów), jak podała Kierownik Działu Laboratoryjnego „*jest trudny do dokładnego określenia, ponieważ laboratorium realizuje szeroki zakres usług badawczych. W laboratorium nie ma wydzielonej komórki realizującej wyłącznie te badania. Teren działania OSCHR jest terenem typowo rolniczym, co powoduje duże zapotrzebowanie rolników na badania agrochemiczne gleb w ciągu całego roku. Jednak największe zapotrzebowanie na te badania (pH gleby i zawartość makroelementów) przypada na wiosnę i jesień. W tym okresie zwiększona jest obsada na stanowiskach badawczych realizujących te badania poprzez przesuwanie pracowników z innych stanowisk (np. gdzie ustalono dłuższe terminy realizacji). Jest to okres gdy pracownicy nie korzystają z urlopów wypoczynkowych i pracują również w dni wolne –*

soboty. Laboratorium wówczas wykonuje najczęściej 2 lub 3 serie dziennie (200-300 próbek), co daje tygodniowo ok. 1.400 próbek. Do każdej serii dołączone są próbki będące elementem kontroli jakości (próbki ślepe, powtórzone i kontrolne)”.

(dowód: akta kontroli str. 357-358)

3.3. W okresach mniejszego zapotrzebowania na badania zasobności gleb wykonywane są, jak podała Kierownik Działu Laboratoryjnego „inne zadania między innymi badania zawartości azotu mineralnego w glebie (amony i azotanowy), badania wody oraz badania azotu mineralnego w glebie w ramach monitoringu (gleba 1842; woda 206), realizacja szeregu zadań zleconych przez jednostkę nadrzędną (KSCHR) oraz inne badania. W laboratorium wykonywane są również inne prace np. okresowe sprawdzanie wyposażenia oraz okresowe prace konserwacyjne, sprawdzanie szkła miarowego, wprowadzanie nowych metod badawczych – opracowywanie procedur, przygotowanie metod do akredytacji w tym walidacja metod oraz rewalidacja, przegląd metod, szkolenia, przygotowanie do pracy w okresie nasilenia badań zasobności gleb. W tym okresie pracownicy wykorzystują urlopy wypoczynkowe. W ciągu roku równolegle pracownicy wykonują prace wynikające z obowiązującego w laboratorium systemu zarządzania jakością zgodnego z międzynarodową normą PN-EN ISO 17025:2005 (audyty wewnętrzne, przegląd zarządzania, sterowanie jakością i inne)”.

(dowód: akta kontroli str. 359-381)

3.4. Okręgowa Stacja przy opracowywaniu planów finansowych, na lata 2011-2014, przestrzegała wymogów określonych w § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych¹⁵. W projektach planów finansowych na ww. lata, wielkość dochodów określano na poziomie wielkości ujętych w planie pierwotnym poprzedniego roku. Natomiast podstawą do określenia kwoty wydatków była wielkość wydatków ujęta w planie pierwotnym z poprzedniego roku, zwiększona o planowany wzrost wydatków głównie na zakup materiałów i wyposażenia oraz na usługi remontowe. W projektach planów finansowych OSCHR, na lata 2011-2014, ujęto kwoty wydatków w wysokości odpowiednio: 1.736,9 tys. zł, 1.703,0 tys. zł, 1.706,0 tys. zł i 1.663,0 tys. zł, zaś w planach pierwotnych ustalonych i zatwierdzonych przez KSCHR wydatki te w latach 2011-2013 zaplanowano w kwotach niższych od wnioskowanych przez OSCHR o kolejno: 122,9 tys. zł, 59,0 tys. zł i 56,0 tys. zł (1.614,0 tys. zł, 1.644,0 tys. zł i 1.650,0 tys. zł). Natomiast w planie pierwotnym na 2014 rok ujęto kwotę 1.703,0 tys. zł, tj. o 40 tys. zł wyższą od określonej w projekcie planu z uwagi na zwiększenie wydatków na wynagrodzenia związane z przyznaniem dodatkowo jednego etatu. Po otrzymaniu zatwierdzonego przez KSCHR planów finansowych, dyrektor OSCHR opracowywał roczne harmonogramy realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa w poszczególnych miesiącach danego roku, a następnie składał miesięczne zapotrzebowanie na środki budżetowe, według wzoru ustalonego przez KSCHR, w wysokości wynikającej z zatwierdzonego planu. Zapotrzebowane środki, w niezmienionej wysokości, KSCHR przekazywała trzy razy w miesiącu w terminach określonych w zapotrzebowaniach.

Przykładowa analiza ww. dokumentacji za 2013 rok wykazała, że:

- w projekcie planu finansowego na 2013 rok (opracowanym 13 czerwca 2012 r.) wydatki zaplanowano w wysokości 1.706 tys. zł, a dochody – 380 tys. zł. Ostateczny plan zatwierdzony przez KSCHR w dniu 21 lutego 2013 r. określał wydatki w kwocie 1.650 tys. zł, a dochody – 380 tys. zł,
- w dniu 6 marca 2013 r. opracowano harmonogram realizacji w poszczególnych miesiącach dochodów i wydatków budżetu państwa na 2013 rok w łącznych kwotach wynikających z planu finansowego. Na podstawie ww. harmonogramu sporządzano comiesięczne zapotrzebowania na środki budżetowe, określając w nich daty przekazania transz i ich kwoty. Środki otrzymywano zgodnie ze złożonymi zapotrzebowaniami. Przy czym, zapotrzebowania na środki na miesiąc styczeń i luty sporządzano na podstawie projektu planu finansowego zatwierdzonego przez KSCHR 15 listopada 2012 roku;
- dyrektor OSCHR 20 stycznia 2014 r. sporządził i przekazał do KSCHR część opisową do rocznych sprawozdań Rb-23, Rb-27 i Rb-28, a do kwartalnych odpowiednio:

¹⁵ Dz. U. Nr 241, poz. 1616 ze zm.

5 kwietnia, 5 lipca, 7 października 2013 r. i 16 stycznia 2014 r, tj. w obowiązujących terminach (roczne – do 25 stycznia następującego po roku budżetowym, a kwartalne – do 8 dni po upływie okresu sprawozdawczego). (dowód: akta kontroli, str. 359-381)

3.5. OSCHR przy projektowaniu planów finansowych na lata 2011-2014 nie doszacowała wielkości uzyskanych dochodów, a w latach 2012-2014 także wydatków. Pierwotnie bowiem zaplanowano ww. okresie:

- dochody w każdym z tych lat w wysokości 380,0 tys. zł, a faktycznie uzyskano (plan po zmianach) odpowiednio 444,5 tys. zł, 472,0 tys. zł, 434,5 tys. zł i 456,6 tys. zł, tj. od 17,2 % do 24,2% więcej od pierwotnego planu,
- wydatki w kwotach odpowiednio: 1.736,9 tys. zł, 1,703,0 tys. zł, 1.706,0 tys. zł i 1.663,0 tys. zł, zaś faktycznie wydatkowano (plan po zmianach) kolejno: 1,760 tys. zł, 1.839,7 tys. zł, 1.792,6 tys. zł i 1.981,9 tys. zł.

Na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dyrektor KSCHR dokonywał – na pisemne wnioski dyrektora OSCHR – zmian zwiększenia i zmniejszenia planu wydatków i dochodów budżetowych w OSCHR o kwoty wnioskowane. W latach 2011-2014 dokonano odpowiednio 11, 9, 15 i 13 zwiększeń zaplanowanych wydatków o kwoty kolejno: 175,8 tys. zł, 243,0 tys. zł, 193,4 tys. zł i 349,7 tys. zł oraz 15, 17, 14 i 14 zmniejszeń wydatków o odpowiednio: 29,8 tys. zł, 47, 3 tys. zł, 50,9 tys. zł i 70,9 tys. zł. Największe zmiany dotyczyły zwiększenia wydatków na zakup materiałów i wyposażenia (o 123,1 tys. zł w 2011 r., 119,7 tys. zł w 2012 r., 100,5 tys. zł w 2013 r. i 237,0 tys. zł w 2014 r.) oraz na zakup usług remontowych (kolejno o: 4,5 tys. zł, 33,0 tys. zł, 11,0 tys. zł i 43,8 tys. zł). Wszystkie wprowadzone zmiany były uzasadnione. (dowód: akta kontroli, str. 382-383)

Dyrektor OSCHR wyjaśnił, że przy ustalaniu planu dochodów kierowałem się zasadą ostrożnego określania tej kwoty, w obawie by, przy gorszym roku, uniknąć nie wykonania tego planu. Stąd też przyjąłem, że kwota 380 tys. zł jest w pełni wykonalna i tym samym bezpieczna. Natomiast przy sporządzaniu projektu planu wydatków, stosowałem się do nieformalnych ustaleń KSCHR, by kwoty wydatków w projekcie planu finansowego ustalać na poziomie wydatków ujętych w pierwotnym planie za poprzedni rok z jednoczesnym zwiększeniem ich o niezbędne dodatkowe kwoty. W związku z faktem ustalania przez KSCHR planów wydatków na niższym poziomie niż zakładaliśmy w projekcie, KSCHR dokonywała – na nasze wnioski – niezbędnych zmian w planach finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 384)

3.6. W latach 2011-2014 OSCHR uzyskała dochody w łącznej wysokości 1.807,6 tys. zł, z tego 1.801,5 tys. zł (99,7% ogółu dochodów) z tytułu pobranych opłat za wykonane badania gleby, roślin, płodów rolnych oraz jakości nawozów, a także za wykonanie ekspertyz i wydanie opinii o zasobności gleb. I tak:

- w 2011 roku uzyskano 445,5 tys. zł, w tym: 441,9 tys. zł (99,2%) z tytułu opłat za wykonane badania, 1,4 tys. zł z tytułu wykonywania usług administracyjnych (sprzątanie i odśnieżanie wspólnie zajmowanego placu wokół budynku) na rzecz Laboratorium Specjalistycznego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, 0,5 tys. zł z tytułu sprzedaży nieprzydatnych do użytkowania sześciu telefonów komórkowych i złomu uzyskanego z likwidacji zużytego wyposażenia oraz 1,7 tys. zł głównie z tytułu odszkodowania wypłaconego przez ubezpieczyciela majątku w związku z uznaną szkodą oraz zwrotu wydatków za 2010 r. dokonanego na podstawie faktur korygujących z 2011 r. wystawionych przez dostawców,
- w 2012 r. uzyskano 472,0 tys. zł, w tym: 470,6 tys. zł (99,7%) z tytułu opłat za wykonane badania i 1,4 tys. zł z tytułu wykonywania ww. usług administracyjnych,
- w 2013 r. uzyskano 434,5 tys. zł, w tym: 434,4 tys. zł (99,98%) z tytułu opłat za wykonane badania i 0,1 tys. zł z tytułu sprzedaży złomu,
- w 2014 r. uzyskano 456,6 tys. zł, w tym: 454,6 tys. zł (99,8%) z tytułu opłat za wykonane badania, 0,1 tys. zł z tytułu sprzedaży nieprzydatnych do użytkowania trzech telefonów komórkowych oraz 0,9 tys. zł głównie z tytułu odszkodowania wypłaconego przez ubezpieczyciela majątku w związku z uznaną szkodą.

(dowód: akta kontroli str. 385-397)

3.7. W latach 2011-2014 Okręgowa Stacja wydatkowała odpowiednio: 1.760 tys. zł (100% planu), 1.840 tys. zł (100%), 1792 tys. zł (99,9%) i 1.981 tys. zł (99,9%). Największe wydatki ww. okresie zaplanowano i wydatkowano na:

- wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi (odpowiednio: 1.343 tys. zł, 1.344 tys. zł, 1.343 tys. zł i 1.372 tys. zł), które stanowiły od 69,3% do 76,3% ogółu wydatków,
- zakup materiałów i wyposażenia (204 tys. zł, 203 tys. zł, 183 tys. zł i 302 tys. zł), który stanowił od 10,2% do 15,2% wszystkich wydatków,
- zakup energii za kwoty kolejno: 86 tys. zł, 71 tys. zł, 77 tys. zł i 72 tys. zł, stanowiące od 3,6% do 4,9% wydatków,
- zakup usług remontowych (27 tys. zł, 61 tys. zł, 41 tys. zł i 65 tys. zł), wynoszący od 1,5% do 3,3% ogółu wydatków.

Niewykorzystane w latach 2013-2014 środki budżetowe w kwocie 354 zł i 1.069 zł zwrócono do KSCHR odpowiednio 31 grudnia 2013 r. i 31 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 385-386, 398-399)

3.8. W planach finansowych Okręgowej Stacji na lata 2011, 2013 i 2014 nie ujmowano wydatków majątkowych (inwestycyjnych), o których mowa w art. 124 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁶. Jedynie w planie finansowym na 2012 rok ujęto (28 czerwca 2012 r.) środki na zakup samochodu marki Chevrolet Spark za kwotę 24.893 zł (zakupu dokonano 30 sierpnia 2012 r.).

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

3.9. W latach 2011-2014 wydatki poniesione na zakup odczynników i innych materiałów do badań wyniosły łącznie 140.459 zł (odpowiednio: 31.955 zł, 49.527 zł, 25.004 zł i 33.973 zł).

Analiza zrealizowanych w 2014 r. 16 zamówień¹⁷ odczynników i sączków (materiałów pomocniczych) wykazała, że wynikały one z bieżących potrzeb zgłaszanych kierownikowi Działu Laboratoryjnego przez osoby nadzorujące badania. Jak wyjaśniła Kierownik Działu Laboratoryjnego „zdecydowana większość odczynników i sączków jest kupowana w miesiącu grudniu. W ciągu roku generalnie są kupowane odczynniki: których realizacja była niemożliwa w grudniu z uwagi na brak dostępności w końcu roku, których terminy ważności są krótsze (np. roztwory mianowane), do wprowadzania nowych metod, ze względu na zwiększone zapotrzebowanie na konkretne badania oraz zapewnienie gotowości laboratorium do badań”.

(dowód: akta kontroli str. 348-350, 402-419)

W okresie objętym kontrolą OSCHR przekazała do utylizacji łącznie 342 kg odczynników chemicznych wraz z opakowaniami (szacunkowa masa netto odczynników wynosiła 244 kg), z tego 206,8 kg odczynników z lat 60 i 70 poprzedniego stulecia i 37,2 kg odczynników przeterminowanych i niewykorzystanych w bieżącej pracy laboratorium (od ostatniej utylizacji w 2005 r.). Do utylizacji przekazywane są, jak wyjaśniła Kierownik Działu Laboratoryjnego „odczynniki, których upłynął termin ważności (wycofanie metod badawczych; zmiana metod badawczych na nowe w których stosowane są inne odczynniki; odczynniki które wykorzystywane są w małych ilościach a w handlu dostępne są większe opakowania; krótki termin ważności niektórych odczynników). Pozostała część to odczynniki z lat 60 i 70, które znajdowały się w nie użytkowanym pomieszczeniu. Opakowania tych odczynników stanowiły szklane butle z grubego szkła”.

W dniu 6 grudnia 2013 r. odpady przekazano Zakładowi Gospodarki Odpadami EKORD w Kutnie.

(dowód: akta kontroli str. 402-419)

3.10. W latach 2011-2014 w OSCHR nie występowały:

- należności przeterminowane. Wykazane należności w łącznej kwocie 73 tys. zł (odpowiednio: 14 tys. zł, 24 tys. zł, 22 tys. zł i 13 tys. zł) dotyczyły udzielonych pracownikom (z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych) zwrotnych pożyczek na cele mieszkaniowe oraz nierozliczenia przez pracownika znaczków pocztowych,

¹⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

¹⁷ W kwietniu, czerwcu, lipcu, sierpniu, październiku i listopadzie po 1 zamówieniu; w lutym i maju po 2 zamówienia, zaś w grudniu 6 zamówień.

- zobowiązania wymagalne. Natomiast zobowiązania niewymagalne w łącznej kwocie 404 tys. zł (odpowiednio: 99 tys. zł, 103 tys. zł, 101 tys. zł i 101 tys. zł) dotyczyły dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz naliczonych od tego wynagrodzenia składek ubezpieczeniowych i na fundusz pracy. (dowód: akta kontroli str. 385-386)

3.11. W latach 2011-2014 zatrudnienie w OSCHR wynosiło odpowiednio: 28,38 etatu, 28,42 etatu, 28,68 etatu i 26,85 etatu. Zmniejszenie stanu zatrudnienia wynikało z:

- likwidacji z dniem 31 lipca 2013 r. (ze względu na zmianę organizacji pracy w terenie), etat kierowcy. W związku z tym samochód służbowy (który był w dyspozycji kierowcy) przekazano pracownikowi terenu do obsługi rejonu działania,
- rozwiązania z dniem 31 października 2013 r. z pracownikiem laboratorium (za porozumieniem stron) umowy o pracę.

Wydatki na wynagrodzenia spadły z 1.065,9 tys. zł w 2011 r. do 1.048,6 tys. zł w 2012 r. i 1.049,8 tys. zł w 2013 r. Wzrost wydatków na wynagrodzenia nastąpił dopiero w 2014 r. i wyniósł 1.075,8 tys. zł. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na jeden etat wyniosło odpowiednio: 3,1 tys. zł, 3,1 tys. zł, 3,0 tys. zł i 3,3 tys. zł. Wydatki na wynagrodzenia były ponoszone w wysokości ustalonej w planie finansowym.

W okresie objętym kontrolą OSCHR nie zawierała z pracownikami ani z osobami lub podmiotami zewnętrznymi umów zleceń i umów o dzieło na wykonywanie zadań statutowych. (dowód: akta kontroli str. 420-421)

3.12. W okresie objętym kontrolą OSCHR gospodarowała zabudowaną nieruchomością Skarbu Państwa, położoną w Białymstoku przy ul. Ogrodowej 10, oznaczoną w operacie ewidencji gruntów i budynków („obręb 17 Bojary”) jako działka nr 1187 o łącznej powierzchni 0,2321 ha, na której znajduje się budynek o powierzchni 1.321 m². Nieruchomość ta w 1321/1816 części znajduje się w trwałym zarządzie OSCHR (pozostała część jest w trwałym zarządzie Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych). Wartość nieruchomości zagospodarowanej przez OSCHR na koniec lat 2011-2014, w przypadku gruntów była niezmienna i wynosiła 1.478.850 zł, natomiast początkowa wartość budynku (użytkowanego od 1961 roku) wynosiła 473.146,93 zł, a w okresie objętym kontrolą w corocznych sprawozdaniach finansowych (bilansach) wykazywano wartość netto (po umorzeniu) – 0zł. OSCHR, w latach 2011-2014, nie zawierała z innymi podmiotami umów najmu lub dzierżawy użytkowanej nieruchomości lub jej części. (dowód: akta kontroli str. 422-426)

3.13. W latach 2011-2014 OSRCH nie była kontrolowana, w zakresie działalności finansowej, przez instytucje zewnętrzne. (dowód: akta kontroli str. 251-252)

3.14. Tryb, procedury i zakres prowadzenia kontroli zarządczej w OSCHR określono w zarządzeniu dyrektora Okręgowej Stacji z 6 stycznia 2010 r. Przyjęta koncepcja kontroli zarządczej obejmowała wszystkie zadania wynikające z obowiązującego prawa i przyjętych procedur postępowania oraz odpowiadała standardom wynikającym z komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹⁸. I tak w zakresie:

- środowiska wewnętrznego, wprowadzono i stosowano kodeks etyki zawodowej, strategię antykorupcyjną oraz określono strukturę organizacyjną oraz wymagane kompetencje zawodowe i obowiązki na poszczególnych stanowiskach,
- zarządzania ryzykiem, ustalono: obszary ryzyka (finansowy, merytoryczny, informatyczny i zamówień publicznych) wraz z metodyką oceny poszczególnych ryzyk, skalę ocen ryzyk jednostkowych (od bardzo niskiego – 1 pkt. do bardzo wysokiego – 5 pkt.) i skalę ryzyka całkowitego (od bardzo niskiego – do 5 pkt. do bardzo wysokiego – powyżej 25 pkt.) oraz czynniki ryzyka (zewnętrzne, finansowe, organizacyjne i związane z jakością kadry). Przeprowadzane (dwa razy w roku) analizy ryzyka w obszarach: wydatków, dochodów, badania gleb, funkcjonowania systemu informatycznego i wystąpienia awarii lub uszkodzeń sprzętu do badań laboratoryjnych wykazały, że w pierwszych czterech obszarach ryzyko wystąpienia nieprawidłowości było niskie, a w ostatnim obszarze (awarie lub uszkodzenia sprzętu) – wysokie,

¹⁸ D. Urz. MF. Nr 15, poz. 84

- mechanizmu kontroli, określono szczegółowe procedury i mechanizmy kontroli finansowej (m.in. dochodów, wydatków, prowadzenia ksiąg rachunkowych, zaciągania zobowiązań, obiegu dokumentów, czy przeprowadzania inwentaryzacji) oraz kontroli bezpieczeństwa systemów informatycznych,
- informacji i komunikacji, kontrolę zarządczą realizowano poprzez: stosowanie instrukcji kancelaryjnej, wydawanie zarządzeń wewnętrznych dyrektora Okręgowej Stacji, przeprowadzanie comiesięcznych narad z udziałem dyrektora i kierownika Działu Agrochemicznej Obsługi Rolnictwa, na których rozliczano pracowników ww. działu z realizacji zadań w danym miesiącu i przydzielano zadania na następny okres oraz omawiano wydane w tym okresie zarządzenia wewnętrzne dyrektora. Ponadto dyrektor Stacji raz w roku (w marcu) przeprowadzał ocenę wykonania zadań oraz funkcjonowania systemu zarządzania w Dziale Laboratoryjnym, zgodnie z procedurami wynikającymi z posiadanym przez ten dział certyfikatem akredytacji laboratorium badawczego Nr AB 823 (ważnym do 5 września 2015 r.) wydanym przez Polskie Centrum Akredytacji. Natomiast kierownicy działów – w ramach kontroli zarządczej – dokonywali minimum raz w miesiącu analiz prawidłowości wykonanych zadań, z którymi zapoznawano pracowników na comiesięcznych naradach oraz sporządzali roczne oceny wyników pracy swoich podwładnych;
- monitorowania i oceny, sporządzano – zgodnie z zarządzeniami dyrektora KSCHR z dnia 15 marca 2011 r. i 15 kwietnia 2014 r. w sprawie oceny systemu kontroli zarządczej – roczne oceny systemu kontroli zarządczej i oświadczenia o stanie tej kontroli. Z dokumentów tych (sporządzanych do 31 stycznia następnego roku i zatwierdzonych przez dyrektora OSCHR) wynika, że system kontroli zarządczej funkcjonuje prawidłowo i zapewnia: skuteczność i efektywność działania, rzetelność sprawozdań, ochronę zasobów, przestrzeganie i promowanie etycznego zachowania, skuteczność przepływu informacji oraz właściwe zarządzanie ryzykiem.

(dowód: akta kontroli str. 427-451)

3.15. Objęte badaniem sprawozdania budżetowe za lata 2011-2014 (1/o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych - Rb-23, 2/z wykonania planu dochodów budżetowych - Rb-27, 3/z wykonania planu wydatków budżetu państwa - Rb-28, 4/z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym - Rb-BZ1) sporządzono i przekazano KSCHR terminach .

(dowód: akta kontroli str. 452-459)

Sprawozdania te przekazywały prawdziwy obraz dochodów i wydatków oraz należności i zobowiązań w latach 2011-2014. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. I tak, na przykład kwoty wykazane w rocznych sprawozdaniach Rb-23 w wierszu „dochody wykonane” były zgodne z zapisem na koncie 130 rachunek bieżący jednostki (str. Wn), natomiast kwoty w wierszu „dochody przekazane w okresie sprawozdawczym” odpowiadały kwotom zapisanym na koncie 222 – rozliczenie dochodów budżetowych (str. Wn) i na str. Ma konta 130.

(dowód: akta kontroli str. 452-459)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków na realizację zadań z zakresu agrochemicznej obsługi rolnictwa.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej

Izbie Kontroli¹⁹, wnosi o podjęcie skuteczniejszych działań w celu zwiększenia zainteresowania rolników usługami OSCHR.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 27 marca 2015 r.

Kontroler
Tomasz Pomian
główny specjalista kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis

.....
podpis

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82. ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.